

Rozwój miast europejskich

Lekcja z Edu.esri.pl

Rozwój miast europejskich

Poziom znajomości GIS: podstawowy

Narzędzia: ArcGIS Online

Materiały (dane): Dostarczone wraz z lekcją

Cel: Określenie charakterystycznych cech miast kształtowanych w różnych epokach historycznych – od starożytności do czasów współczesnych

Wstęp

W czasach prehistorycznych ludzie prowadzili koczowniczy tryb życia, prowadząc tzw. gospodarkę zbieracko-łowiecką. Z czasem, gdy zaczęli doskonalić swoje narzędzia, oswoili niektóre zwierzęta oraz odkryli metody uprawy ziemi, przeszli na osiadły tryb życia. Gospodarka rolna, którą prowadziły poszczególne grupy oraz rzemiosło, w którym się specjalizowały wraz z odkryciem koła, przyczyniło się do rozwoju warownych osad oraz powstania pierwszych dróg jezdnych. W starożytności największe cywilizacje fortyfikowały silnie swoje miasta, budowały wielkie pałace, świątynie, łaźnie oraz wille dla najbogatszych mieszkańców. Również w średniowieczu istotną funkcją, które musiało posiadać miasto, była funkcja obronna. Na dobrą sprawę dopiero w epoce baroku miasta „otworzyły się”, zaś nowo wytyczane ulice stały się wyraźnie szersze i zaczęły pełnić funkcje reprezentacyjne. W czasach rewolucji przemysłowej widoczny był wyraźny podział zabudowy na zabudowę zamożnych potentatów przemysłowych oraz zabudowę mieszkalną ubogiej klasy robotniczej. W II poł. XX w. zaczęły powstawać wielkie osiedla mieszkaniowe, zabudowane wysokimi, gęsto rozmieszczonymi blokami z tzw. „wielkiej płyty”. Obecny wygląd miast (głównie europejskich) jest często wypadkową kilku spośród wspomnianych etapów rozwoju miast.

1. Otwórz scenę 3D dostępną pod adresem <https://arcg.is/1qaPn90> w serwisie ArcGIS Online.

Rozwój miast europejskich

Lekcja z Edu.esri.pl

Strona główna ▾ Lekcja edu.esri.pl Rozwój miast europejskich

Nowa scena ▾ Edu ▾

Scena 3D zawiera 13 slajdów pokazujących różne miasta europejskie. Miasta te powstały lub były najsilniej ukształtowane w różnych epokach historycznych – od starożytności po czasy współczesne.

Aby zapoznać się z nawigacją w scenie 3D, obejrzyj nasz [film instruktażowy](#).

- Przejdź do slajdu 1, przedstawiającego Ateny.

Pytanie 1. Na podstawie slajdu wpisz właściwe określenia w luki:

Miasto starożytne odznaczało się .....(nieregularną/regularną) zabudową. W centrum znajdował się.....(prostokątny/kolisty) plac, które w Atenach nazywane było.....(Forum Romanum/agora). Od placu rozchodziła się sieć ulic.....(przecinających się pod kątem prostym/ o chaotycznym przebiegu). Miasto otoczone było murami obronnymi.

- Przejdź do slajdu 2, przedstawiającego Carcassone. W razie potrzeby wyłącz warstwę „Spadki terenu”.

Pytanie 2. Na podstawie slajdu wpisz właściwe określenia w luki:

Miasta średniowieczne powstawały na planie.....(prostokątnym/kolistym lub owalnym) z dośrodkowym układem ulic. Często miasta zakładane były.....(w obniżeniach terenu/na wzgórzach). W centrum znajdował się kwadratowy lub prostokątny.....(rynek/plac) pierwotnie pełniący funkcje.....(handlowe/reprezentacyjne), z

Rozwój miast europejskich

Lekcja z Edu.esri.pl

czasem.....(*handlowe/reprezentacyjne*). Przy placu wznosił się ratusz i kościół.

- Przejdź do slajdów 3 i 4, przedstawiających odpowiednio miasta Palmanova oraz Zamość.

Pytanie 3. Na podstawie slajdów wpisz właściwe określenia w luki:

„Idealne” **miasta renesansu** budowane były jako.....(*miasta otwarte/twierdze*). Zakładane były w układzie.....(*promienisto-środkowym/o ulicach przecinających się pod kątem prostym*). W obrębie murów w centrum znajdował się duży plac, do którego przylegały.....(*zamek oraz cytadela/kamienice z bogato dekorowanymi fasadami i ratusz*). W przypadku większości miast (np. Zamość) główne drogi prowadziły do położonych na peryferiach (*rezydencji i zamku obronnego/domów ubogich mieszczan*).

- Przejdź do slajdu 5, przedstawiającego Wersal.

Pytanie 4. Na podstawie slajdu wpisz właściwe określenia w luki:

Nieodłącznym elementem **miasta barokowego** były.....(*potężnie ufortyfikowane zamki/magnackie rezydencje pałacowe*) z okazałymi.....(*basztami/parkami*), pełniące rolę.....(*ośrodka życia towarzyskiego/twierdzy*). Ulice miast.....(*były wciąż wąskie/stały się szerokie*) a na ich przecięciu pojawiły się place.....(*z fontannami i ogrodami w stylu francuskim/wyłożone marmurowymi płytami*).

- Przejdź do slajdów 6 i 7, przedstawiających odpowiednio osiedle Nikiszowiec oraz centrum Katowic.

Pytanie 5. Na podstawie slajdów wpisz właściwe określenia w luki:

W **miastach epoki przemysłowej** układ zabudowań koncentrował się wokół.....(*kopalń, hut i fabryk/siedzib rad miejskich*) i był oparty na szachownicowym układzie ulic. Przez miasta bieży.....(*linie kolejowe/autostrady*) oraz, w późniejszym czasie, szerokie ulice przystosowane do.....(*dużego ruchu samochodów osobowych/przewozu towarów przez samochody ciężarowe*). Dzielnice robotnicze z kamienicami czynszowymi o bardzo niskim standardzie znajdowały się.....(*na obrzeżach miast/w centrum, w pobliżu zakładów przemysłowych*). Pałacyki właścicieli fabryk i domy zbudowane przez klasę średnią budowane były .....(*na obrzeżach miast/w centrum, w pobliżu zakładów przemysłowych*).

Rozwój miast europejskich

Lekcja z Edu.esri.pl

7. Przejdź do slajdów 8-13, przedstawiających odpowiednio osiedle Nikiszowiec oraz centrum Katowic.

Pytanie 6. Na podstawie notatek z wcześniejszych pytań przyporządkuj rodzajom miast przykłady ze slajdów:

Miasto starożytne, miasto średniowieczne, miasto renesansu, miasto baroku, miasto wczesnej epoki przemysłowej, miasto socjalistyczne

Ze względu na wyjątkowy układ urbanistyczny, Paczków jest nazywany „polskim Carcassone”!